

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 327 (478) (043.2)

PANȚA RODICA

**DIPLOMAȚIA PUBLICĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN
CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE**

**562.01 - TEORIA ȘI METODOLOGIA RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE
ȘI A DIPLOMAȚIEI**

Autoreferatul tezei de doctor în științe politice

CHIȘINĂU, 2015

Teza a fost realizată în cadrul Departamentului Relații Internaționale a Universității de Stat din Moldova

Conducător științific:

SOLOMON Constantin, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

Referenți oficiali:

BENIUC Valentin, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

COZMA Artur, doctor în științe politice

Componența Consiliului științific specializat:

SACA Victor, președinte, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

CEBOTARI Svetlana, secretar științific, doctor în științe politice, conferențiar universitar

JUC Victor, doctor habilitat în științe politice, profesor cercetător

BURIAN Alexandru, doctor habilitat în drept, profesor universitar

CĂLDARE Gheorghe, doctor în istorie, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la 16 octombrie 2015, ora 15.00 în ședința Consiliului științific specializat D 30.562.01 - 01 din cadrul Universității de Stat din Moldova (or. Chișinău, str. Alexei Mateevici, nr. 60, MD – 2009, blocul IV, sala 222).

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca centrală a Universității de Stat din Moldova și la pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la 14 septembrie 2015.

Secretar științific al Consiliului științific specializat:

doctor în științe politice, conferențiar universitar

_____ CEBOTARI Svetlana

Conducător științific:

doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

_____ SOLOMON Constantin

Autor:

_____ PANȚA Rodica
© Panța Rodica, 2015

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI s-a caracterizat printr-un grad ridicat de instabilitate, imprevizibilitate și manifestare a unor noi riscuri și amenințări, mai ales asimetrice, prin redefinirea relațiilor dintre marile puteri după încheierea războiului rece și de creștere a libertății de acțiune a actorilor non-statali. În timp ce securitatea impune acumularea unor condiții noi de coexistență a statelor, crește și rolul diplomației publice.

Diplomația publică este o formă a diplomației contemporane orientată spre informarea, înțelegerea și influențarea publicului din alte state în scopul realizării obiectivelor de politică externă și de securitate națională. Deși influența asupra opiniei publice străine nu este o noutate a secolului XXI, și nici a secolului XX, însă fiind unul dintre obiectivele politicii externe timp de secole, abia în ultimul deceniu s-a observat o creștere bruscă a interesului științific și practic față de diplomația publică în diferite țări.

Importanța diplomației publice este reflectată și validată în lucrările științifice ale cercetătorilor din diferite domenii, fapt care imprimă un substrat consistent de interdisciplinaritate și multidisciplinaritate, asigurând suportul pentru determinarea rolului și locului diplomației publice în contextul integrării europene.

Actualitatea problemei abordate este determinată de necesitatea de a explica și înțelege diplomația publică, urmărind formarea și reevaluarea unor priorități din cadrul politicii externe a Republicii Moldova. Problema diplomației publice a Republicii Moldova în contextul integrării europene se distinge prin actualitate și relevanță, investigațiile fiind de importanță teoretico-științifică (definirea diplomației publice), aplicativă (susținerea proceselor de reforme democratice, modernizării politicii externe, implementării proiectelor comune) și conceptuală (familiarizarea cu diplomația publică pentru a forma cunoașterea și înțelegerea adecvată a politicii externe a țării).

Actualitatea investigației noastre este condiționată și de persistența în mediile academice, politice și intelectuale a problemei identitare și, implicit, a dilemei "Est-Vest", vizând alegerea vectorului dezvoltării strategice a Republicii Moldova și de necesitatea elucidării priorităților politicii externe a Republicii Moldova în formarea sistemului de valori ale societății în tranziția spre democrație prin intermediul diplomației publice și realizarea consecințelor în instituirea și acceptarea de către societatea noastră a valorilor europene.

Așadar, autorul a intenționat să realizeze o lucrare complexă ce vizează probleme cardinale ale politicii externe, lucrare care lipsește deocamdată în literatura de specialitate din țară, deși unele aspecte ale temei au fost parțial elucidate de cercetătorii din Republica Moldova, fapt ce a și determinat alegerea temei de investigație.

Analiza situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare

După atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 din Statele Unite ale Americii, s-a creat o direcție de cercetare având ca obiect de studiu diplomația publică. Exemplul SUA a fost preluat de importante centre de cercetare din unele țări din Europa Occidentală, China și Federația Rusă, dar și de alte state, care au început să acorde o atenție sporită diplomației publice.

În acest domeniu au fost elaborate monografiile, articole și studii de mai mulți cercetători și diplomați: J. Nye [10], [28], M. Leonard [27], G. Bruce [24], Sh. Riordan [13]. Aceste lucrări reprezintă suportul teoretic al tezei și evidențiază diplomația publică drept un domeniu distinct al relațiilor internaționale.

O contribuție semnificativă în optimizarea conceptului de noua diplomație publică cu valoare aplicativă aparține autorului N. Cull [25], care în 2007 a publicat o lucrare despre „lecțiile din trecut” pentru diplomația publică. Unul dintre punctele-cheie evidențiate în lucrare a fost de a explica conceptul de noua diplomație publică și importanța acesteia atât în cadrul sistemului modern de comunicare a statelor, cât și în contextul politic mondial.

Lucrările cercetătorilor ruși A. Долинский [17], [18], Т. Зонова [19], [20], М. Лебедева [22], [23], К. Гаджиев [14], Ю. Давыдов [15] de asemenea includ aspecte definitorii ale diplomației publice la începutul secolului XXI și evidențiază diferențele dintre diplomația publică și diplomația tradițională, rolul actorilor non-statali, necesitatea promovării imaginii țării ș.a.

În literatura științifică românească, printre autorii preocupați de cercetarea diplomației publice se numără C. Hentea [5], C. Hlihor și E. Căpățână [6], S. Miculescu [8], E. Predatu [12], care cercetează diplomația publică din perspectiva comunicării și cooperării internaționale.

Fiind o direcție nouă de cercetare nu doar în Republica Moldova, dar și în lume, diplomația publică nu a constituit obiectul de studiere specială în științele politice naționale. Constatăm că până la moment n-a fost elaborată nici o teză de doctorat consacrată în totalitate și în exclusivitate diplomației publice. De asemenea, n-a fost perfectat nici un studiu monografic solid consacrat acestei probleme. Cu toate acestea, diferite aspecte ce țin de diplomația publică și-au găsit elucidare în mai multe studii ale autorilor V. Juc [7], V. Beniuc [1], I. Guceac și S. Porcescu [4], V. Moșneaga și R. Rusu [9] etc.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul investigației constă în analiza conceptuală a diplomației publice a Republicii Moldova și determinarea ponderii și rolului ei în contextul integrării europene. Urmărind realizarea acestui obiectiv general, ne-am orientat spre soluționarea următoarelor obiective: cercetarea și analiza istoriografică a diplomației publice; fundamentarea conceptual - teoretică a diplomației publice; investigarea reperelor teoretico-

metodologice ale diplomației publice; abordarea posibilităților de folosire de către Republica Moldova a experienței internaționale în acest domeniu; evidențierea mecanismelor, practicilor și dificultăților de realizare a activităților de diplomație publică a Republicii Moldova; analiza relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană din perspectiva diplomației publice; identificarea rolului diplomației publice în soluționarea conflictului transnistrean; examinarea tendințelor de modernizare a diplomației publice moldovenești.

Metodologia cercetării științifice. În cadrul investigației s-a efectuat o abordare metodologică complexă, cu caracter interdisciplinar al studiilor bibliografice, istoriografice, conceptual-teoretice și analitico-aplicative. Metodologia a inclus abordări, principii și metode de cercetare a diplomației publice în contextul integrării europene, utilizate în domeniul științelor politice și relațiilor internaționale, și anume: metode general-științifice care includ: metoda istoriografică, istorică, sistemică, analiza, sinteza, comparativă, inducția, deducția și metode specifice științelor politice: analiza de conținut, analiza documentelor, analiza site-urilor etc.

Noutatea și originalitatea științifică constă în abordarea diplomației publice a Republicii Moldova în contextul integrării europene și în conformitate cu interesele naționale ale țării. Caracterul inovator al investigației realizate constă în următoarele:

- reprezintă primul studiu cuprinzător, interdisciplinar determinat de tangențele a două științe – a istoriei și a științelor politice asupra diplomației publice a Republicii Moldova în contextul integrării europene;
- identificarea și conceptualizarea diplomației publice în contextul integrării europene;
- analiza situației actuale și perspectivele de dezvoltare ale diplomației publice a Republicii Moldova;
- cercetarea imaginii Republicii Moldova ca o componentă esențială a diplomației publice moldovenești în cadrul relațiilor internaționale;
- identificarea provocărilor și tendințelor la care este supusă diplomația publică a Republicii Moldova în contextul integrării europene;
- argumentarea științifică privind necesitatea optimizării sistemului moldovenesc de diplomație publică în conformitate cu interesul național al Republicii Moldova.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul științelor politice constă în elaborarea cadrului conceptual-teoretic de analiză a diplomației publice, fapt care a condus la determinarea priorităților privind căile și modalitățile de modernizare a diplomației publice a Republicii Moldova pentru a contribui la realizarea obiectivelor de politică externă și de securitate națională în contextul integrării europene.

Semnificația teoretică a lucrării rezidă în abordarea diplomației publice a Republicii Moldova, în rezultatele și concluziile obținute în urma conceptualizării fenomenului de agendă din perspectivă teoretică. Abordarea din perspectivă interdisciplinară, în plan metodologic, și pluridisciplinară, în plan analitico-epistemologic a conceptelor fundamentale a contribuit la extinderea demersului științific ce vizează diplomația publică. Astfel, lucrarea poate servi drept model de analiză a diplomației publice a Republicii Moldova în contextul integrării europene.

Valoarea aplicativă a lucrării. Sub aspect aplicativ, această abordare teoretico-metodologică și rezultatele obținute pot fi utilizate de către factorii de decizie politici și factorii economici în procesul optimizării activităților de diplomație publică și în elaborarea unor strategii și politici care ar permite realizarea obiectivelor de politică externă și internă. Materialele tezei pot servi de un real folos profesorilor, studenților, liceenilor, politicienilor, tuturor celor ce se interesează de relațiile internaționale contemporane. Autorul apreciază utilitatea lucrării și prin faptul că atrage atenția asupra întregului ansamblu de probleme ce țin de diplomația publică.

Rezultatele cercetării pot fi utilizate în calitate de suport didactic pentru cursurile univesitare: "Diplomația publică", "Diplomația modernă: pace și război în sec. XXI", "Politica externă a Republicii Moldova", "Istoria politică a Republicii Moldova", "Conflictul transnistrean" și pot fi utile pentru cercetătorii preocupați de problematica diplomației contemporane în general și a diplomației publice în particular.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. Diplomația publică în complementaritate cu diplomația oficială contribuie la realizarea obiectivelor de politică externă și de securitate națională a statelor.
2. Experiența internațională în domeniul diplomației publice confirmă necesitatea utilizării mai pe larg a diplomației publice în relațiile internaționale în scopul asigurării păcii la nivel mondial.
3. Datorită caracteristicilor sale multidimensionale și antrenarea cetățenilor și a societății civile, diplomația publică a Republicii Moldova facilitează relațiile de cooperare și colaborare dintre țara noastră și alte state în contextul integrării europene.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării, concluziile și recomandările au fost expuse în 23 de publicații științifice de specialitate și în cadrul cursurilor universitare "Istoria diplomației", "Diplomație și politică externă", "Comunicare politică" ținute de autor la Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Jurnalism a ULIM.

Aprobarea rezultatelor științifice. Investigația se înscrie în direcțiile de cercetare aprobate în cadrul Universității de Stat din Moldova. Teza a fost elaborată și discutată la Departamentul Relații Internaționale a Facultății Relații Internaționale, Științe Politice și

Administrative a Universității de Stat din Moldova. Concepțiile de bază elaborate pe parcursul investigației au fost expuse în cadrul a 9 conferințe internaționale și 3 conferințe naționale, printre care menționăm: Conferința științifică internațională „Științe politice, relații internaționale, studii de securitate”, Universitatea ”Lucian Blaga” din Sibiu, România; ”Interferențe universitare - integrare prin cercetare”, conferință științifică cu participare internațională, USM; ”Spre o societate a cunoașterii prin globalizare și europeanizare”, conferință internațională prilejuită de aniversarea a 20 de ani de la fondarea ULIM etc.

Publicații la tema tezei. Rezultatele cercetării au fost expuse în 23 de articole și rezumate științifice în publicații periodice și reviste științifice atât în Republica Moldova, cât și în România.

Volumul și structura tezei. Teza este alcătuită din introducere, trei capitole divizate în subcapitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 281 de titluri, 143 pagini text de bază și 4 anexe.

Cuvintele-cheie: Republica Moldova, diplomație, diplomație publică, diplomație culturală, putere blândă, propagandă, nation branding, societate civilă, integrare europeană, conflictul transnitrean.

CONTINUTUL TEZEI

Teza a fost structurată în baza scopului și obiectivelor propuse spre cercetarea diplomației publice a Republicii Moldova în contextul integrării europene și este alcătuită din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, anexe, adnotări în trei limbi, lista abrevierilor. Subiectul a fost cercetat în conformitate cu pașaportul specialității 562.01 - Teoria și metodologia relațiilor internaționale și a diplomației.

INTRODUCEREA cuprinde următoarele compartimente: actualitatea și importanța examinării diplomației publice a Republicii Moldova în contextul integrării europene, descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare, scopul și obiectivele propuse spre realizare, noutatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică soluționată, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor științifice pe plan intern și internațional.

Primul capitol, intitulat **ABORDĂRI ISTORIOGRAFICE ȘI TEORETICO-METODOLOGICE PRIVIND DIPLOMAȚIA PUBLICĂ LA SFÎRȘITUL SECOLULUI XX - ÎNCEPUTUL SECOLULUI XXI**, se axează pe analiza și sinteza istoriografică a viziunilor și abordările cercetătorilor din diverse domenii științifice privind diplomația publică. Este un studiu asupra concepțiilor principalelor școli științifice axate pe studierea diplomației

publice, atât ca direcție științifică de cercetare, cât și ca activitate practică a politicii externe în contextul integrării europene.

În baza analizei istoriografice au fost selectate și sistematizate cele mai relevante concepții și abordări științifice pentru a argumenta necesitatea examinării interdisciplinare a diplomației publice în contextul integrării europene. Această investigație istoriografică realizată în primul subcapitol, intitulat *Istoriografia cercetării diplomației publice*, analizează diplomația publică ca activitate și direcție științifică.

Astfel, examinând gradul de cercetare a problemei propuse spre investigație, am constatat că au fost obținute realizări modeste în domeniu în Republica Moldova. Se resimte lipsa unui studiu aprofundat, de sinteză privind diplomația publică a Republicii Moldova în contextul integrării europene, iar asupra unor probleme de studiu atestăm opinii diametral opuse, fapt ce complică perceperea adecvată a unor aspecte ale problemei.

Investigația conceptului de diplomație publică efectuată în al doilea subcapitol, intitulat *Fundamentarea conceptual - teoretică a diplomației publice*, ne-a permis să evidențiem că, deși este folosit de mai bine de jumătate de secol, conceptul de diplomație publică continuă să fie în centrul unor dezbateri privind definirea sa exactă. În cadrul acestui subcapitol sunt definite și comparate conceptele: *diplomație publică*, *diplomație tradițională*, *diplomație culturală*, *propagandă*, *nation branding* și *diplomație publică Web 2.0*.

Deși conceptul de *diplomație publică* este folosit de aproape o jumătate de secol, atât practicienii, cât și teoreticienii continuă să se contrazică în ceea ce privește definirea exactă a acestuia.

Absența asentimentului în definirea diplomației publice se explică prin faptul că abia în ultimii ani noțiunea a început să fie (re)analizată. „Redescoperirea temenului” este strâns legată de lucrarea cercetătorului american Joseph Nye, „Bound to Lead”, publicată în 1990, în care autorul analizează noțiunea de soft power (putere blândă).

Conceptul *soft power/putere blândă* poate fi explicat prin opusul său *hard power/putere dură*. Puterea dură reprezintă presiunile, incitățile sau amenințările militare sau economice aplicate de către un stat pentru a obține ceea ce își dorește. *Puterea blândă* are același scop, dar mijloacele de realizare sunt diferite și se bazează pe puterea de atracție [15, p. 12]. O țară posedă trei surse ale puterii blânde: cultura sa (1), valorile sale politice (2), stilul și esența politicii sale externe (3) [10, p. 103]. J. Nye insistă că puterea blândă are limitele sale, fiindcă un guvern nu controlează în totalitate sursele puterii sale, cum este mai ales cazul culturii.

La mijlocul primului deceniu al secolului XXI, în lexicul cercetătorilor a apărut noțiunea *noua diplomație publică*, ca urmare a regândirii conceptului de diplomație publică tradițională

într-un context internațional și tehnologic modificat. Acesta a rezumat toate modificările evolutive care au intervenit în cadrul diplomației publice, dar și pentru a confirma diferențele dintre sistemele de comunicare externă din timpul războiului rece și cele din mileniul trei.

Noua diplomație publică conține o *dimensiune internă a politicii externe* [26]. În secolul XXI este imposibil de a separa discursul extern al statului de politica internă. Orice acțiune de politică internă este necesar să se planifice și să se realizeze ținând cont de posibila reacție a unui public extern și invers. Cele enunțate mai sus demonstrează *rolul central exercitat de societatea civilă în succesul diplomației publice*.

Unul dintre factorii care au condiționat apariția noțiunii de *noua diplomație publică* o reprezintă dezvoltarea noilor tehnologii de comunicare, în special a Internetului, care a extins capacitățile de comunicare a actorilor non-statali. Cu ajutorul mass-mediei, orice utilizator își poate face cunoscute ideile în fața a milioane de oameni. Diplomația publică tradițională este inefficientă pe Internet, pentru că statul este incapabil să controleze în totalitate răspândirea mesajelor.

Statele obțin succese în cadrul activităților de diplomație publică atunci când acestea sunt realizate prin intermediul rețelelor și structurilor non-statale: ONG-urile, rețelele ramificate transnaționale cu parteneri și experți internaționali. Diaspora de asemenea este un actor important, deoarece membrii acesteia au competențe lingvistice unice, înțeleg cultura și contextul politic.

În subcapitolul trei, *Aspecte teoretico-metodologice de investigație a diplomației publice*, sunt examinate idei și concepte, paradigme, abordări și principii de cercetare, metode și tehnici care au format cadrul metodologic al studiului în cauză din domeniul teoriei și metodologiei relațiilor internaționale și a diplomației.

În cadrul investigației a fost utilizat un complex de metode teoretice și practice, datorită cărora a fost posibilă cercetarea diplomației publice în perspectiva sa multidimensională.

Drept instrumente de studiu au fost utilizate și integrate diverse metode de cercetare atât generale, cât și specifice pentru științele sociale, însă în primul rând acelea ce vizează direct științele politice contemporane, ele valorificând anumite principii metodologice care, în ansamblul lor, constituie suportul metodologic multidimensional adecvat științei contemporane. Autorul a valorificat principiile de bază ale metodologiei științei politice contemporane: principiul științific, principiul libertății academice propriu gândirii democratice, umanismul, dialectica contrariilor, principiul obiectivității etc.

Una dintre metodele de bază a fost *sinteza*, utilizată pentru a evidenția cele mai importante concepții, strategii și instrumente de implementare și realizare a diplomației publice.

De asemenea, pentru generalizarea, trasarea concluziilor și elaborarea recomandărilor s-a apelat la *inducție și deducție*.

Metoda comparativă a fost aplicată în compartimentul unu, pentru a compara paradigma statocentrică a diplomației publice existentă în perioada războiului rece și cea multicentrică, existentă astăzi și în compartimentul doi al tezei, pentru a evidenția asemănările și deosebirile care există între modelele diplomației publice analizate în lucrare.

Analiza de conținut a fost utilizată în subcapitolul I, în explicarea conceptului de diplomație publică prin conexiune cu diplomația tradițională, diplomația culturală, propagandă, nation branding și diplomația publică Web 2.0.

Metoda analizei de conținut a documentelor ne-a fost utilă în cercetarea actelor și strategiilor de diplomație publică elaborate în SUA, China, Federația Rusă, Uniunea Europeană, Marea Britanie, Germania și Franța. O atenție specială a fost acordată analizei de conținut a documentelor elaborate în Republica Moldova și care constituie baza legislativ-normativă pentru diplomația publică a Republicii Moldova.

De asemenea a fost utilizată metoda *analizei site-urilor* în toate capitolele lucrării, pentru a menține actualitatea subiectelor. Culegerea informațiilor în studiul de caz s-a făcut prin intermediul unor surse diverse – documente, *discuții*, *observația neparticipativă*, cercetătorul respectând principiile necesare aplicării acestei metode: multitudinea surselor și succesiunea logică.

În capitolul 2, intitulat **EXPERIENȚA INTERNAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL DIPLOMAȚIEI PUBLICE: REPERE PENTRU REPUBLICA MOLDOVA** sunt analizate modele contemporane ale diplomației publice, pentru a evidenția elementele care au asigurat succesul acestora și posibilitatea implementării lor în cadrul diplomației publice a Republicii Moldova.

Primul subcapitol, intitulat *Specificul diplomației publice a marilor puteri*, este axat pe analiza aspectelor definitorii ale diplomației publice a SUA, Chinei și Federației Ruse și a mecanismelor și procedurilor de diplomație publică a acestor state în relația cu Republica Moldova.

Statele Unite este statul cu cea mai mare experiență instituțională în domeniul diplomației publice. Prima instituție creată în lume a cărei misiune declarată oficial era coordonarea activităților de diplomație publică, este Agenția de Informații a Statelor Unite ale Americii (United States Information Agency - USIA).

În conformitate cu "Strategia americană pentru comunicare strategică și diplomație publică", obiectivele diplomației publice americane sunt: imaginea SUA - un stat al speranței și

oportunităților, care consideră că toți oamenii merită să trăiască în societăți drepte, guvernate de lege și eliberate de orice formă de corupție, liberi să-și exprime punctele de vedere, să protesteze pașnic, să muncească și să participe la alegerea guvernului lor, să fie educați pentru a putea deveni cetățeni responsabili și toleranți într-o lume prosperă.

După 11 septembrie 2001, scopul diplomației publice americane nu este numai de a promova politicile și valorile poporului american, ci mai ales de a facilita înțelegerea acestora prin adaptarea la publicul extern și favorizarea unui asentiment de interese și valori comune între americani și oamenii din diferite țări.

Pentru a-și realiza obiectivele de diplomație publică în Republica Moldova, Statele Unite ale Americii aplică diverse programe în domeniul schimburilor culturale și educaționale, mass-mediei, declarațiilor politice: Programul Speakers, Festivalul de Film American, Programul Arta în Ambasadă, Programul Fulbright, Corpul Păcii etc. Toate aceste programe sunt coordonate de Ambasada SUA în Republica Moldova, care reprezintă cel mai important actor statal al diplomației publice americane în Republica Moldova.

Spre deosebire de diplomația publică americană, cea chineză consideră că puterea blândă este esențială pentru creșterea statutului internațional al Chinei și crearea unui mediu internațional favorabil pentru atingerea acestui obiectiv.

Republica Populară Chineză își realizează obiectivele diplomației publice în Republica Moldova prin intermediul diplomației culturale. Conștientă că unul dintre cele mai mari impedimente în realizarea acestor obiective este factorul lingvistic, în anul 2002, în cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Străine, de la USM a fost deschis Centrul de Cultură Chineză, iar în anul 2009 în cadrul ULIM a fost deschis Institutul "Confucius", care și-a propus, pe lângă promovarea relațiilor educaționale, economice și culturale să întrunească și un centru de studiere a limbii chineze.

Activitățile de diplomație publică chineză în Republica Moldova sunt axate pe atractivitatea culturii chineze exemplificată prin organizarea diverselor evenimente culturale cu specific chinez.

Complexitatea și dificultatea identificării caracteristicilor diplomației publice ruse inclusiv a celei orientate spre Republica Moldova, este determinată de factori conceptuali și contextuali. Aplicarea strategiilor puterii blânde și preocupările pentru promovarea imaginii pozitive a țării în exterior nu au împiedicat utilizarea elementelor puterii dure de către Federația Rusă: criza gazelor în Ucraina (ianuarie 2006 și 2009), războiul din Georgia din august 2008, criza din Ucraina din 2014-2015. Scopul diplomației publice ruse în spațiul post-sovietic este menținerea acestei zone în sfera sa de influență.

În ultimii patru ani, Federația Rusă a lansat în Republica Moldova un șir de acțiuni a puterii blânde, activități de diplomație publică, dar și propagandă, care și-au propus schimbarea opiniei publice a cetățenilor Republicii Moldova în favoarea Uniunii Vamale și compromiterea a tot ce este legat de Uniunea Europeană. Un rol aparte în promovarea acestor idei îl are *Rossotrudnicestvo* - Agenția Federală în problemele CSI a compatrioților care locuiesc în afara hotarelor și pentru colaborarea internațională umanitară.

Federația Rusă exploatează factorul istoric (prezența Basarabiei în componența Imperiului Rus începând cu 1812, "epoca de aur" pentru mulți cetățeni moldoveni – perioada sovietică), factorul mediatic și mai ales propagandistic. Bazându-se pe tradiția sovietică, diplomația publică rusă, la fel ca cea chineză, se caracterizează prin prezența elementelor propagandistice care nu le exclud pe cele ale diplomației publice, dar le diminuează din obiectivul de a stabili o relație între parteneri egali.

În cadrul celui de-al doilea subcapitol, *Diplomația publică a statelor membre ale Uniunii Europene*, sunt supuse analizei aspectele definitorii ale diplomației publice a Marii Britanii, Germaniei și Franței atât în cadrul național, cât și în cadrul Uniunii Europene. O atenție deosebită este acordată procedeele de diplomație publică a acestor state orientate spre Republica Moldova.

Dintre statele membre ale Uniunii Europene, Marea Britanie a început să practice activități de diplomație publică și înainte de secolul XX. În absența unei instituții specializate în acest domeniu activitățile de acest gen erau organizate prin intermediul ambasadelor și consulatelor. Abia în 1922 a fost creat BBC Empire Service. Concomitent cu crearea BBC, în 1934 a fost creat Comitetul britanic pentru relațiile cu alte state, care s-a transformat în 1935 în British Council (Consiliul Britanic). Obiectivele diplomației publice britanice sunt: învățământ în limba engleză, schimburile studentești, promovarea artei și culturii britanice și ajutorul pentru dezvoltare.

Spre deosebire de Marea Britanie, diplomația publică a Germaniei este mult mai bine structurată și își propune să promoveze o Germanie democratică, progresistă și cosmopolită. Direcțiile principale ale diplomației publice germane sunt: a realiza interesele culturale și de învățământ germane în străinătate, a crea și a menține o imagine pozitivă a Germaniei, a contribui la procesul de integrare europeană și încetare a conflictelor prin intermediul dialogului bazat pe valori general-universale.

Moțiunea parlamentară "A sprijini calea spre reunificare și democratizare în Moldova" adoptată de Bundestag la 6 mai 2004, stabilește patru obiective cardinale ale politicii germane și europene în raport cu Republica Moldova: consolidarea democrației și a statului de drept,

dezvoltarea economică durabilă a țării, soluționarea conflictului transnistrean și consolidarea și aprofundarea relațiilor între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Serviciul German de Schimb Academic (DAAD) este cea mai mare organizație din lume în domeniul cooperării universitare. În Republica Moldova, DAAD are reprezentanță în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”.

Ambasada Germaniei la Chișinău organizează diverse evenimente culturale, dintre care cel mai așteptat este Concertul de vară al Ambasadei. Prin intermediul acestui eveniment Ambasada Germană își propune să contribuie la cultivarea muzicii clasice germane.

Termenul de „rețea” reprezintă caracteristica principală a diplomației publice franceze. Rețeaua este formată din ambasade, consulate, servicii de cooperare și acțiune culturală, stabilimente culturale, institute franceze de cercetare, licee franceze, misiuni arheologice și Alianțe Franceze. Organismul care coordonează diplomația publică franceză este Ministerul Afacerilor Externe și Europene (MAEE).

Franța consideră limba sa, învățarea și practicarea acesteia ca un simbol al culturii sale. Învățarea limbii franceze în străinătate este axa diplomației sale culturale. Institutul Francez, creat în iulie 2010 și plasat sub tutela MAEE, este însărcinat cu reformarea diplomației publice franceze.

Alianța Franceză este primul centru cultural deschis în Republica Moldova și cel mai important instrument al diplomației publice franceze în Republica Moldova. Pentru realizarea diverselor obiective, Alianța Franceză a creat un program cultural și artistic în acord cu Ambasada Franței în Republica Moldova și cu structurile culturale locale. Cele mai cunoscute activități, destinate publicului sunt: ”Zilele Francofoniei”, ”Festivalul Filmului Francofon”, Festivalul ”Noaptea pianistică din Moldova - Marea Neagră”.

În capitolul 3, intitulat **DIPLOMAȚIA PUBLICĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONDIȚIILE REALIZĂRII PARCURSULUI EUROPEAN**, sunt cercetate caracteristicile diplomației publice a Republicii Moldova. Fiind un stat mic cu resurse limitate, cu o independență recentă, activitățile Republicii Moldova din domeniul diplomației publice sunt direcționate spre unele domenii sau țări importante pentru politica externă.

În subcapitolul întâi, *Mecanisme, practici și dificultăți de realizare a activităților de diplomație publică a Republicii Moldova* se evidențiază aspectele definitorii ale diplomației publice a Republicii Moldova prin identificarea provocărilor la care este supusă aceasta în contextul integrării europene. O atenție deosebită este acordată instituțiilor și mecanismelor angajate în realizarea dimensiunii politice, economice și culturale a diplomației publice a Republicii Moldova.

Organismul principal al diplomației publice a Republicii Moldova îl constituie Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, colaborând cu alți actori statali: Biroul pentru relații cu diaspora, Ministerul Economiei, Agenția Turismului al Republicii Moldova, dar și actori non-statali – diaspora, a reușit să prezinte Republica Moldova în calitate de stat european cu aspirații de a îndeplini criteriile pentru a deveni membru al Uniunii Europene.

Dimensiunea economică a diplomației publice a Republicii Moldova este asigurată de Ministerul Economiei, inițiatorul promovării imaginii Republicii Moldova prin dezvoltarea branding-ului de țară. Ministerul Economiei este ajutat de Agenția Turismului, care are misiunea de a organiza și desfășura activitatea de promovare a imaginii Republicii Moldova ca țară ce prezintă interes atât pentru turismul intern, cât și pentru cel internațional.

Principalele provocări la adresa diplomației publice a Republicii Moldova pot fi împărțite în două categorii. Din prima categorie fac parte factorii externi, cel mai mare impact având concurența pentru a atrage opinia publică internațională. Volumul mesajelor și imaginilor pe care le utilizează Republica Moldova pentru a atrage atenția sunt destul de modeste, din lipsa resurselor financiare și a rețelei mediatice necesare.

Dintre factorii interni menționăm imperfecțiunea componentei informaționale. Alte state, prin intermediul diplomației publice și a propagandei, difuzează informații pentru a-și promova interesele politice în defavoarea interesului național al Republicii Moldova.

Nedefinirea interesului național al Republicii Moldova reprezintă un alt impediment în desfășurarea cu succes al activităților de diplomație publică în cadrul cărora factorul temporal este foarte important. Obiectivul final al activităților de diplomație publică a Republicii Moldova este crearea unei imagini pozitive ce ar aduce beneficii atât pentru politica internă, cât și pentru cea externă.

Republica Moldova nu are o imagine bine conturată la nivel internațional. După declararea independenței și recunoașterea ei internațională, unul dintre obiectivele politice a fost promovarea imaginii Republicii Moldova. Fiind asociată cu spațiul post-sovietic și caracterizată prin dualitatea politicii externe între Est și Vest, în Republica Moldova a apărut necesitatea elaborării unei strategii de promovare a imaginii care să aducă beneficii cetățenilor și care să reprezinte una dintre principalele preocupări ale oficialităților, dar și a societății civile.

Promovarea imaginii Republicii Moldova s-a realizat prin intermediul diverselor evenimente economice (Forumul Moldova - Estonia Invest in Moldova, "Din inimă" etc.), politice (vizite ale înalților demnitari) și culturale ("Mărțișor", "Etno jazz", Invită "Maria Bieșu", BITEI, "Gustar" etc.), însă aceste evenimente nu sunt încadrate într-o strategie unică de diplomație publică.

Subcapitolul doi, *Relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană din perspectiva diplomației publice*, include o analiză a relațiilor dintre Republica Moldova, accentul fiind pus pe procedeele diplomației publice a Republicii Moldova orientate spre statele Uniunii Europene. Promovarea parcursului european al Republicii Moldova prin intermediul activităților de diplomație publică depinde de doi factori importanți: a) crearea unei imagini pozitive a Republicii Moldova în cadrul Uniunii Europene și susținerea partenerilor europeni b) reformele din interiorul țării și susținerea acestora de către cetățeni.

De la independență, politica externă a Republicii Moldova oscilează între Est și Vest. În timp ce direcția vestică presupune un proces amplu de reforme, având ca finalitate integrarea europeană, direcția estică se referă la fel la un proces integraționist - Uniunea Vamală Rusia-Belarus-Kazahstan.

Ideea integrării europene a fost susținută în proporție de 60 - 70 la sută de populația Republicii Moldova începând cu anul 2003 și până în 2011. Anul 2007 este anul când s-a înregistrat recordul susținerii vectorului european al Republicii Moldova – 76% [2, p. 12]. În luna aprilie 2014, rezultatele Barometrului de Opinie Publică au reflectat dezamăgirea populației, doar 47% din cetățenii Republicii Moldova ar alege integrarea europeană.

Primul document în care este planificată activitatea diplomației publice a Republicii Moldova orientată spre Uniunea Europeană este *Strategia de comunicare cu privire la integrarea europeană a Republicii Moldova*. Strategia a fost aprobată încă în 2007, în timpul guvernării comuniste, și a intrat în vigoare la 18 ianuarie 2008. Aceasta stabilea că integrarea europeană constituie prioritatea politicii interne și externe a statului.

În procesul integrării europene, Republica Moldova se confruntă cu două provocări importante: prima - prezentarea informației despre Uniunea Europeană și a valorilor europene cetățenilor Republicii Moldova - *strategia de comunicare internă*, și a doua - prezentarea informației despre Republica Moldova cetățenilor Uniunii Europene - *strategia de comunicare externă*. La realizarea ambelor dimensiuni s-a conștientizat rolul pe care urmează să îl joace opinia publică de pe ambele maluri ale Nistrului.

Strategia și activitățile de diplomație publică în complementaritate cu diplomația oficială au adus și rezultate: aderarea Republicii Moldova la Spațiul Aerian Comun al Uniunii Europene în 2012, liberalizarea regimului de vize cu Uniunea Europeană, parafarea Acordului de Asociere la Uniunea Europeană la 29 noiembrie 2013, promovarea unui dialog activ cu statele membre ale Uniunii Europene (Germania, Polonia, România, Estonia), semnarea Acordului de Asociere la Uniunea Europeană la 27 iunie 2014. Un rol important în succesul acestor evenimente l-a avut MAEIE, care asigură dimensiunea politică a diplomației publice. În același timp, pe parcursul

anilor 2012-2014 s-a remarcat lipsa componentei informaționale interne. Cetățenii Republicii Moldova nu cunoșteau prea multe despre Uniunea Europeană, sau o asociau cu lucruri abstracte.

Federația Rusă, care a organizat activități de diplomație publică, dar și de propagandă în favoarea Uniunii Vamale a reușit să atragă un număr foarte mare de foști susținători ai Uniunii Europene.

Astfel una dintre provocările majore ale diplomației publice ale Republicii Moldova sunt acțiunile de diplomație publică și de propagandă a altor state care își promovează propriile interese politice. Pentru a nu permite promovarea unor interese incompatibile cu interesul național al Republicii Moldova, strategia de diplomația publică trebuie să se axeze pe informarea populației prin intermediul mass-mediei și a Internetului.

Subcapitolul trei, *Conflictul transnistrean în cadrul diplomației publice a Republicii Moldova* pune în vizor analiza diplomației publice a Republicii Moldova orientată spre reîntregirea țării.

Conflictul transnistrean a marcat semnificativ evoluția întregii vieți și activități din țară prin consecințele ce au decurs din izbucnirea lui și din rămânerea sa (de peste 23 de ani) într-o stare în care cei implicați nu au găsit o soluție definitivă a conflictului. Este catalogat de experți ca un conflict geostrategic și geopolitic, în care sunt cointeresați atât actorii statali (Republica Moldova, Federația Rusă, Ucraina, România), cât și cei non-statali (OSCE, ONU), sau conflict politic și etnic de alții.

Diplomația publică a Republicii Moldova, orientată spre soluționarea conflictului transnistrean, se desfășoară în conformitate cu strategia de consolidare a încrederii. Programul UE – PNUD – ”Susținerea măsurilor de promovare a încrederii” – preconizat pentru anii 2012-2015, își propune să sporească gradul de încredere între oamenii de pe ambele maluri ale Nistrului. Autoritățile publice locale, reprezentanții sectorului asociativ, oamenii de afaceri și alte părți interesate de pe ambele maluri trebuie să desfășoare activități comune în cinci domenii-cheie: dezvoltarea afacerilor, dezvoltarea societății civile, renovarea infrastructurii sociale, ocrotirea sănătății și protecția mediului ambiant.

Republica Moldova a ratat ocazia de a elabora, aproba și pune în aplicare o politică națională de reintegrare a țării care ar fi dotat țara cu un set de pârghii de influență asupra societății civile din regiunea transnistreană (asupra moldovenilor, rușilor, ucrainenilor, oamenilor de afaceri, lumii academice, jurnaliștilor, ONG-urilor și tinerilor) [3, p. 7]. Componenta informațională lipsește aproape cu desăvârșire. Populația din regiunea transnistreană cunoaște foarte puține informații despre concepția Chișinăului de reîntregire a țării, aceasta nefiind pregătită pentru o eventuală reintegrare.

Rolul diplomației publice în soluționarea conflictului transnistrean este incontestabil. În primul rând, fără sprijinul societății civile, politica de reintegrare a Republicii Moldova nu are sorț de izbândă. Cetățenii malului drept și mai ales ai malului stâng al Nistrului trebuie informați despre politicile de reintegrare a Chișinăului.

În al doilea rând, instrumentele diplomației publice sunt necesare procesului de augmentare a atractivității malului drept al Nistrului, conjugate cu eforturi de ameliorare continuă a situației social-economice, ridicarea nivelului de trai al populației și a transformărilor democratice în contextul procesului de integrare europeană. Succesul activităților de diplomație publică depinde de stabilirea încrederii dintre parteneri. În acest sens, strategia de consolidare a încrederii trebuie să fie aplicată și în continuare, iar ONG-urile din republică să contribuie la dezvoltarea societății civile din Transnistria.

În subcapitolul patru, *Tendențele de modernizare a diplomației publice moldovenești*, sunt analizate punctele forte ale diplomației publice a Republicii Moldova: vecinătatea de Uniunea Europeană și NATO, amplasarea geografică favorabilă, folclor și patrimoniu bogat, care constituie factori importanți în procesul de modernizare a diplomației publice a Republicii Moldova. Corupția, sărăcia, migrația masivă, îmbătrânirea populației, etc. reprezintă impedimente în optimizarea diplomației publice moldovenești.

Una dintre tendințele de modernizare a diplomației publice a Republicii Moldova este promovarea Republicii Moldova în calitate de stat vinicol. În conformitate cu o tradiție veche, Republica Moldova a fost asociată cu producția sa vinicolă, vinurile moldovenești fiind cunoscute în tot spațiul sovietic. După declararea independenței, exportul de vinuri a fost orientat spre Federația Rusă, dar criza financiară pe care a traversat-o aceasta în 1998 și embargourile impuse de Federația Rusă a determinat Republica Moldova să caute noi piețe de desfacere. Necesitatea diversificării pieței vinicole este un factor important în organizarea diverselor evenimente de promovare a imaginii Republicii Moldova.

Cooperarea autorităților centrale cu ONG-urile de pe ambele maluri ale Nistrului reprezintă a doua tendință importantă a diplomației publice a Republicii Moldova, mai ales în contextul reglementării conflictului transnistrean. Din păcate, activitatea ONG-urilor din regiunea transnistreană este determinată de relația cu administrația de la Tiraspol. Spre deosebire de dreapta Nistrului, în partea stângă nu există centre analitice independente, societatea civilă din regiunea transnistreană fiind controlată politic, este mai puțin consolidată și mai puțin activă.

ONG-urile din dreapta Nistrului trebuie să fie implicate într-un efort comun, constant și coordonat de comunicare/cooperare cu societatea civilă și cetățenii Republicii Moldova din

stânga Nistrului. Comunicarea cu societatea civilă din regiunea transnistreană trebuie să fie multidimensională și independentă de cea oficială.

Politica reintegrării trebuie să conțină instrumente credibile de apărare a intereselor cetățenilor Republicii Moldova și mai ales de proiectare a influenței și a mesajelor în regiunea transnistreană. Pentru sporirea atractivității malului drept al Nistrului sunt necesare identificarea stimulentele și resursele economice, comerciale, financiare și fiscale optime pentru încurajarea comunității de afaceri din regiunea transnistreană.

O greșeală pe care a comis-o Chișinăul în procesul de reglementare a conflictului transnistrean a fost neglijarea tineretului. În stânga Nistrului a crescut o generație care nu se identifică cu Republica Moldova. În acești ani trebuiau create condiții favorabile pentru doritorii de a-și continua studiile la Chișinău, deoarece bursele de studii sunt unul dintre cele mai eficiente instrumente ale diplomației publice.

A treia tendință importantă a diplomației publice a Republicii Moldova este determinată de diaspora. Rolul acestor comunități în calitate de actori ai diplomației publice a Republicii Moldova a crescut după crearea în 2012 a Biroului pentru relații cu diaspora.

Mult timp una dintre principalele deficiențe ale relației dintre Republica Moldova și diaspora era incapacitatea Guvernului de la Chișinău de a comunica eficient cu moldovenii de peste hotare. Actualmente, Guvernul Republicii Moldova a creat rețele formale și neformale de comunicare cu diaspora prin intermediul mass-mediei și Internetului.

Acțiunile pe care Guvernul le va planifica în viitor în raport cu moldovenii plecați peste hotare trebuie să aibă la bază sporirea încrederii între autorități și cetățeni. Doar astfel diaspora va deveni o platformă de promovare a intereselor naționale, mai ales când vorbim despre integrarea europeană; o platformă de promovare a idealurilor, a tradițiilor și a imaginii Republicii Moldova.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema științifică importantă soluționată în domeniul științelor politice constă în elaborarea cadrului conceptual-teoretic de analiză a diplomației publice, fapt care a condus la determinarea priorităților privind căile și modalitățile de modernizare a diplomației publice a Republicii Moldova pentru a contribui la realizarea obiectivelor de politică externă și de securitate națională în contextul integrării europene.

Pe baza studiului asupra diplomației publice a Republicii Moldova în contextul integrării europene am realizat următoarele **concluzii**.

1. Diplomația publică ca direcție științifică este studiată cu precădere în centrele de cercetare din Statele Unite ale Americii, Europa de Vest, China și mai puțin în Europa de Est.
2. Cercetările efectuate la începutul secolului XXI confirmă caracteristica echivocă a sintagmei de *diplomație publică*, datorită multidisciplinarității și proximității sale de noțiuni ca diplomație tradițională, diplomație culturală, propagandă, nation branding etc.
3. *Scopul politic* al diplomației publice este ameliorarea sau rectificarea imaginii naționale care va facilita realizarea obiectivelor politicii externe și de securitate națională, *scopul economic* este intensificarea creșterii economice prin puterea de atracție prin intermediul turismului, exporturilor, investițiilor, atragerea de studenți și cercetători sau alte persoane cu talente speciale, *scopul cultural* este stimularea schimburilor culturale și intelectuale între diverși actori.
4. Activitățile de diplomație publică sunt alcătuite din: obiectul diplomației publice (auditoriile (publicul-țintă) cărora se adresează), subiecții diplomației publice (instituții guvernamentale, non-guvernamentale, simplii cetățeni, diaspora), scopul (creșterea puterii blânde) și mijloacele (instrumentele diplomației publice).
5. Diplomația publică a Republicii Moldova este caracteristică statelor mici. Principalele provocări la adresa diplomației publice a Republicii Moldova sunt: concurența pentru a atrage opinia publică internațională, imperfecțiunea componentei informaționale interne, nedefinirea interesului național și acțiunile de diplomație publică și de propagandă a altor state care își promovează propriile interese politice.
6. Evenimentele din aprilie 2009 au impulsivat activitățile diplomației publice moldovenești, intensificând mai ales direcția integrării europene și reactivând-o pe cea a reintegrării țării.
7. În pofida existenței unor multitudini de dificultăți în realizarea activităților de diplomație publică a Republicii Moldova în contextul integrării europene, au fost identificate câteva tendințe de dezvoltare a acesteia care vor aduce rezultate concrete, dacă vor fi luate măsurile necesare: promovarea Republicii Moldova în calitate de stat vinicol, diaspora și ONG-urile în calitate de actori importanți ai diplomației publice a Republicii Moldova.

În baza studiului efectuat și a concluziilor deduse, autorul formulează unele **recomandări** privind eficientizarea diplomației publice a Republicii Moldova în contextul integrării europene:

1. Propunem numirea unui reprezentant special în cadrul MAEIE care să creieze un comitet ce urmează să elaboreze Strategia de diplomație publică a Republicii Moldova. Acest comitet ar trebui să fie compus din reprezentanți statali: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Economiei, Ministerul Apărării, audiovizualul etc., dar și experți din mediul universitar, organizații non-guvernamentale sau think tank-uri, experți în marketing internațional, pentru a elabora o strategie multidimensională cu impact asupra opiniilor publice internaționale.
2. A include în activitatea MAEIE programe de promovare a valorilor general-umane, precum cultura păcii pentru a forma o imagine pozitivă a țării noastre pe arena internațională și a realiza obiectivele de politică externă.
3. MAEIE de comun acord cu societatea civilă (ONG-urile de profil) va elabora acțiuni comune de informare și comunicare care ar contribui la explicarea mesajelor consistente referitoare la politicile interne și externe ale Republicii Moldova în condițiile unei confruntări reale între Est (Federația Rusă) și Uniunea Europeană. Pentru coerența mesajelor transmise ele urmează a fi coordonate și prioritizate în campanii de informare și comunicare pentru a nu se contrazice mesajele între ele.
4. Cu toate că în ultimii ani, vectorul european al politicii externe a devenit unul prioritar, o altă direcție de politică externă pentru guvernare ține de dezvoltarea relațiilor cu Federația Rusă în plan politic, economic, social și cultural.
5. Intensificarea cooperării autorităților publice centrale cu organizațiile non-guvernamentale de pe ambele maluri ale Nistrului în scopul identificării și soluționării de comun acord a problemelor cu care se confruntă populația din stânga Nistrului.
6. Crearea unei platforme de comunicare cu participarea mass-mediei și societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului, care să includă informarea populației din stânga Nistrului despre politicile de reintegrare a Chișinăului. În următoarele runde de negocieri în formatul "5+2", propunem includerea pe agenda de lucru a subiectului privind difuzarea programelor de televiziune și radio de la Chișinău în stânga Nistrului.
7. Ar fi binevenit ca Ministerul Educației să elaboreze programe care să faciliteze accesul tinerilor din raioanele de est ale Republicii Moldova la studii în Chișinău și a le acorda burse speciale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Beniuc V. *Diplomația. Istorie, terminologie, personalități*. Chișinău: IRIM, 2013. 330 p.
2. Cepoi M. Informarea societății moldovenești privind procesul de integrare europeană: între acțiuni întârziate și manipulare. Chișinău: Idis "Viitorul", 2014. 30 p.
3. Chirilă V. *Politica de reintegrare a Republicii Moldova. Viziune, strategii, mijloace*, Chișinău: Cartier, 2013. 12 p.
4. Guceac I., Porcescu S. *Diplomația publică – componentă indispensabilă a discursului extern în condițiile globalizării*. În: *Akados*, 2010, nr. 1(16), p. 6-10.
5. Hentea C. *Armele care nuucid*. București: Nemira, 2004. 324 p.
6. Hlihor C., Căpățână E. *Comunicarea în conflictele internaționale (secolul al XX-lea și începutul secolului XXI)*. București: SNSPA, 2007. 293 p.
7. Juc V. *Opțiunea de integrare europeană a Republicii Moldova prin prisma interesului național*. În: *Revista Națională de Drept*, 2009, nr. 1.
http://revistadrept.com/articole/optiunea_de_integrare_europeana_a_republicii_%20moldova.doc. (vizitat 7.04.2014).
8. Miculescu S. *Relații publice internaționale în contextual globalizării*. București: SNSPA, 2001. 150 p.
9. Moșneaga V., Rusu R. *Formarea diasporei moldovenești peste hotare: esența și specificul*. În: *MOLDOSCOPIE. Probleme de analiza politica*, 2008, nr.1(XL), Chișinău: USM, p. 91-104.
10. Nye J. Jr. *Viitorul puterii*. București: Polirom, 2012. 328 p.
11. Nye J., Keohane R. *Putere și interdependență*. Iași: Polirom, 2009. 416 p.
12. Predatu E. *Delimitări ale diplomației publice*. În: *Analele Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”*, București, Seria Istorie, 2010, Anul 1, nr. 2, p. 160-169.
13. Riordan Sh. *Noua diplomație. Relații internaționale moderne*. București: Antet, 2004. 136 p.
14. Гаджиев К. *Имидж как инструмент культурной гегемонии*. В: *Мировая экономика и международные отношения*, 2007, №12, с. 3-14.
15. Давыдов Ю. *„Жесткая” и „мягкая” сила в международных отношениях*. В: *США, Канада: экономика, политика, культура*, 2007, № 1, с. 3–24.
16. Демидов О. *Социальные сетевые сервисы в контексте международной и национальной безопасности*. В: *Индекс безопасности*, 2013, № 1 (104), с. 65 -86.
17. Долинский А. *Дискурс о публичной дипломатии*. В: *Международные процессы*, 2011, № 3, с. 63-73.

18. Долинский А. Практические вопросы оптимизации российской публичной дипломатии. <http://www.ruskiymir.ru/ruskiymir/ru/analytics/article/news0004.html> (vizitat 24.18.2013).
19. Зонова Т. Публичная дипломатия и ее акторы. http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=681#top (vizitat 24.08.2013).
20. Зонова Т. Новые проблемы дипломатии. В: Современные международные отношения и мировая политика, Москва: Просвещение, 2004, с. 467- 494.
21. Кубышкин А., Цветкова Н. Общественная дипломатия США. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет, 2010. 168 с.
22. Лебедева М. Высшее образование как потенциал "мягкой силы" России. В: Вестник МГИМО", 2009. nr. 6. с. 200-205.
23. Лебедева М. Политическая система мира: проявления "внесистемности": или локальные действия – глобальные результаты. В: "Приватизация" мировой политики, локальные действия – глобальные результаты. Москва: Голден Би, 2008, с. 53-66.
24. Bruce Gr. Public Diplomacy and National Security: Lessons from the U.S. Experience. In: Small Wars Journal, 2008, august. www.smallwarsjournal.com (vizitat 11.06.2013).
25. Cull N. Public Diplomacy: Lessons from the Past. <http://uscpublicdiplomacy.org/publications/perspectives/CPDPerspectivesLessons.pdf>. (vizitat 14.10.2012).
26. Gilboa E. Public Diplomacy in the Information Age. <http://icp-forum.gr/wp/wp-content/uploads/2008/12/gilboa-lecture-athens-jan-2009.pdf>. (vizitat 18.12.2013).
27. Leonard M., Stead C., Smewing C. Public Diplomacy. London: The Foreign Policy Centre, 2002. <http://fpc.org.uk/fsblob/35.pdf>. (vizitat 8.10.2013).
28. Nye J. Soft Power: The means to success in world politics. New York: Public Affairs, 2004. 208 p.

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. Panța R. "Dezghețarea" conflictelor din Georgia și implicațiile asupra procesului de negocieri din dosarul transnistrean. În: Științe politice, relații internaționale, studii de securitate, sesiune internațională de comunicări științifice, Vol. I, 27-29 mai, Sibiu, România, 2011, p. 126-140.
2. Panța R. Republica Moldova în contextul "redescoperirii" geopolitice a regiunii extinse a Mării Negre. În: Hystory and politics. Revista de Istorie și Politică, Chișinău: ULIM, 2011, An IV, nr. 2(8), p. 136-152.
3. Panța R. Enclava Kaliningrad între istorie și geopolitică. În: Studia Securitatis, Sibiu, 2011, nr. 1, p. 124-135.
4. Panța R. Diplomația publică - instrument politic al "soft power". În: MOLDOSCOPIE. Probleme de analiză politică, 2011, nr. 4 (LV), Chișinău: AMSP, p. 193-203.
5. Panța R. Rolul diplomației publice în securitatea națională a SUA. În: Studia Securitatis, Sibiu, 2012, nr. 3. p. 34-45.
6. Panța R. Noua diplomație publică: abordare teoretico-metodologică. În: Studia Securitatis, Sibiu, 2012, nr. 2, p. 170-185
7. Panța R. Public Diplomacy - Foreign policy instrument. In: Agora, Arad, Vol. VI, 2012, nr. 1, p. 53-65.
8. Panța R. Aspecte definitorii a diplomației publice franceze la începutul secolului XXI. În: MOLDOSCOPIE. Probleme de analiză politică, 2012, nr. 4 (LIX), Chișinău: USM, USPEE, AMSP, p.165-180.
9. Panța R. Particularități ale diplomației publice la începutul secolului XXI. În: Hystory and politics. Revista de istorie și politică, 2012, An. V, Nr.1 (9) Chișinău: ULIM, p. 175- 189.
10. Panța R. Politica externă a Rusiei post-sovietice între hard power și soft power. În: Științe politice, relații internaționale, studii de securitate, a VII-a Conferință internațională, 24-26 mai Sibiu, România, 2012, p. 321-331.
11. Panța R. Diplomația publică americană post 11 septembrie 2001: elemente de continuitate și schimbare. În: „Interferențe universitare – integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău: USM, 2012, p. 267-270.
12. Panța R. Diplomația publică versus diplomația tradițională. Definiții, asemănări și deosebiri. În: Buletin științific al tânărului istoric. Meterialele conferinței științifice naționale a tinerilor cercetători. Seria nouă I(VI), Chișinău: Institutul de Istorie Stat și Drept, 2012, p. 272-280.

13. Panța R. Diplomația publică o nouă modalitate de realizare a politicii externe la începutul secolului XXI. În: Creșterea impactului cercetării și dezvoltarea capacității de inovare, Chișinău: USM, 2012, p. 434-437.
14. Diplomația publică a Republicii Moldova prin intermediul diasporei. În: Științe politice, relații internaționale, studii de securitate, a VI-a Conferință internațională, Sibiu, România, 24-26 mai 2013, p. 185-193.
15. Panța R. Rolul „soft power” în diplomația publică chineză. În: Studia Securitatis, Sibiu, 2013, nr. 1, p. 62-74.
16. Panța R. Reconfigurarea imaginii Republicii Moldova în exterior după evenimentele din aprilie 2009. În: History & politics. Revista de Istorie și Politică, 2013, an. VI, nr.1 (11) Chișinău: ULIM, p. 123 – 138.
17. Panța R., Țicu V. Transformarea pașnică a conflictelor. În: Studii de pace și soluționarea conflictelor în curriculumul universitar, Chișinău: USM, 2013. p. 64-73.
18. Panța R., Țicu V. Peacefull conflict Transformation. În: Studii de pace și soluționarea conflictelor în curriculumul universitar, Chișinău: USM, 2013. p. 73-80.
19. Panța R. Aspecte ale securității ecologice în Federația Rusă. În: Studia Securitatis, Sibiu, 2014, nr. 1, p. 70-83.
20. Panța R. Problema transnitreană în cadrul diplomației publice a Republicii Moldova. În: Political Science, International Relations and Security studies, International conference proceeding, the VIII edition, Sibiu, România, 23-25 may, 2014, p. 513- 524.
21. Panța R. Diplomația publică a Republicii Moldova în contextul globalizării: provocări și tendințe. În: Școală, educație, cercetare – de la restricționări ideologice la valori democratice europene, Chișinău: USM, 2014, p. 46-47.
22. Panța R. Rolul diplomației publice în transformarea pașnică a diferendului transnistrean. În: Impactul politicii externe asupra interesului național, conferința științifico-practică internațională, Chișinău: IRIM, 2015, p. 33-34.
23. Panta R. Models of contemporary public diplomacy. Lambert Academic Publisher, 2015. 76 p.

ADNOTARE

la teza de doctor în științe politice *Diplomația publică a Republicii Moldova în contextul integrării europene*, autor **Rodica Panța**, specialitatea 562.01 - Teoria și metodologia relațiilor internaționale și a diplomației, Chișinău, 2015

Structura tezei cuprinde: introducere, trei capitole divizate în paragrafe, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 281 titluri, 143 pagini text de bază, 4 anexe. Rezultatele științifice au fost publicate în 23 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: Republica Moldova, diplomație, diplomație publică, diplomație culturală, putere blândă, propagandă, nation branding, societate civilă, integrare europeană, conflictul transnistrean.

Domeniul de studiu: teoria relațiilor internaționale, subdomeniu de cercetare al științei politice și corespunde integral pașaportului specialității.

Scopul lucrării constă în analiza conceptuală a diplomației publice a Republicii Moldova și determinarea ponderii și rolului ei în contextul integrării europene. Valorificarea scopului propus presupune realizarea următoarelor **obiective:** cercetarea și analiza istoriografică a diplomației publice; fundamentarea conceptual - teoretică a diplomației publice; investigarea reperelor teoretico-metodologice a diplomației publice; abordarea posibilităților de folosire de către Republica Moldova a experienței internaționale în acest domeniu; evidențierea mecanismelor, practicilor și dificultăților de realizare a activităților de diplomație publică a Republicii Moldova; analiza relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană din perspectiva diplomației publice; identificarea rolului diplomației publice în soluționarea conflictului transnistrean; examinarea tendințelor de modernizare a diplomației publice moldovenești.

Noutatea și originalitatea științifică constă în abordarea diplomației publice a Republicii Moldova prin prisma provocărilor și tendințelor la care este supusă aceasta în contextul integrării europene și în conformitate cu interesele naționale ale țării.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul științelor politice constă în elaborarea cadrului conceptual-teoretic de analiză a diplomației publice, fapt care a condus la determinarea priorităților privind căile și modalitățile de modernizare a diplomației publice a Republicii Moldova pentru a contribui la realizarea obiectivelor de politică externă și de securitate națională în contextul integrării europene.

Semnificația teoretică rezidă în abordarea diplomației publice a Republicii Moldova, în rezultatele și concluziile obținute în urma conceptualizării fenomenului de agendă din perspectivă teoretică. Abordarea din perspectivă interdisciplinară, în plan metodologic, și pluridisciplinară, în plan analitico-epistemologic a conceptelor fundamentale a contribuit la extinderea demersului științific ce vizează diplomația publică. Astfel, lucrarea poate servi drept model de analiză a diplomației publice a Republicii Moldova în contextul integrării europene.

Valoarea aplicativă a lucrării. Sub aspect aplicativ, această abordare teoretico-metodologică și rezultatele obținute pot fi utilizate de către factorii de decizie politici și factorii economici, în procesul optimizării activităților de diplomație publică și în elaborarea unor strategii și politici care ar permite realizarea obiectivelor de politică externă și de securitate națională. Rezultatele cercetării pot servi în calitate de suport didactic pentru cursurile univesitare: "Diplomație publică", "Politica externă a Republicii Moldova", "Conflictul transnistrean" etc.

Implementarea rezultatelor științifice. Teza a fost elaborată și discutată la Departamentul Relații Internaționale a Facultății Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative a Universității de Stat din Moldova. Concepțiile de bază elaborate pe parcursul investigației au fost expuse în cadrul a 6 conferințe internaționale și 3 naționale.

АННОТАЦИЯ

к диссертации на соискание ученой степени кандидата политических наук *«Публичная дипломатия Республики Молдова в контексте европейской интеграции»*, автор **Родика ПАНЦА**, специальность 562.01 - Теория и методология международных отношений и дипломатии, Кишинэу, 2015

Структура диссертации состоит из введения, трех глав, разделенных на параграфы, выводов и рекомендаций, библиографии из 281 источника, 143 страниц основного текста, 4 приложений. Результаты исследования опубликованы в 23 научных статьях.

Ключевые слова: Республика Молдова, дипломатия, публичная дипломатия, культурная дипломатия, мягкая сила, пропаганда, национальный брендинг, гражданское общество, европейская интеграция, приднестровский конфликт.

Область исследований: теория международных отношений в контексте политических наук, что полностью соответствует паспорту специальности.

Цель исследования состоит в концептуальном анализе публичной дипломатии Республики Молдова и определении её значимости и роли в контексте европейской интеграции и предполагает реализацию следующих **задач:** историографическое исследование и концептуально-теоретическое обоснование публичной дипломатии; исследование теоретико-методологических основ публичной дипломатии; обозначение возможности использования международного опыта в развитии системы публичной дипломатии Республики Молдова; определение механизмов, практики и трудностей в осуществлении публичной дипломатии Республики Молдова; анализ отношений между Республикой Молдова и Европейским Союзом с точки зрения публичной дипломатии; определение роли публичной дипломатии в урегулировании приднестровского конфликта; изучение тенденций модернизации молдавской публичной дипломатии.

Научная новизна и оригинальность исследования заключается в рассмотрении публичной дипломатии Республики Молдова через призму вызовов и тенденций, которым она подвергается в контексте европейской интеграции и в соответствии с национальными интересами страны.

Решенная научная проблема в области политических наук состоит в разработке концептуально-теоретической основы анализа публичной дипломатии, что позволило определить приоритетные пути и способы модернизации публичной дипломатии Республики Молдова, которая способствует достижению задач внешней политики и национальной безопасности в контексте европейской интеграции.

Теоретическое значение состоит в анализе публичной дипломатии Республики Молдова, в результатах и выводах, полученных через теоретическую концептуализацию феномена. Междисциплинарное рассмотрение в методологическом плане, и многопрофильное рассмотрение в аналитико-эпистемологическом помогли расширить научный подход к публичной дипломатии. Работа может послужить моделью анализа публичной дипломатии Республики Молдова в контексте европейской интеграции.

Прикладное значение исследования. Теоретико-методологический подход и достигнутые результаты могут быть использованы при принятии политических и экономических решений, в разработке стратегий и политик, которые позволили бы осуществить задачи внешней политики и национальной безопасности, а также могут стать теоретической основой различных университетских курсов (таких университетских курсов как «Публичная дипломатия», «Внешняя политика Республики Молдова», «Приднестровский конфликт» и др.).

Внедрение научных результатов. Диссертация была разработана и обсуждена в Департаменте Международных Отношений ФМОПАН, МГУ. Основные концепции, разработанные в течение исследования, были изложены на 6 международных и 3 национальных конференциях.

ANNOTATION

to the Doctoral Thesis in the field of International Relations entitled: *Public Diplomacy of the Republic of Moldova in the Context of European Integration*, by **Rodica Panta**, the specialty: 562.01 - The theory and methodologie of international relations and diplomacy, Chişinău, 2015

The structure of the dissertation includes: an Introduction, three chapters divided into subchapters, General Conclusion and Recommendations, a 281-entry bibliographical list, 143 pages of basic text, a 4 Annex. The scientific results have been published in 23 scientific papers.

Keywords: Republic of Moldova, diplomacy, public diplomacy, cultural diplomacy, soft power, propaganda, nation branding, civil society, European integration, Transnistrian conflict.

The research area: the theory of international relations, a subfield of political science research and wholly corresponds to the specialty's passport.

The research objective consists of the conceptual analysis of the Moldovan public diplomacy and the determination of its role in the context of the European integration. Achieving the above goal, it means achieving the following **objectives:** the historiographic research and analysis of the public diplomacy; the conceptual – theoretical foundation of the public diplomacy; the theoretical and methodological study of the public diplomacy; the possibilities for the Republic of Moldova to use the international experience in this field; the prominence of the mechanisms, the practices and the difficulties to implement the public diplomacy activities in the Republic of Moldova; the analysis of the relations between the Republic of Moldova and the European Union from the perspective of the public diplomacy; the identification of the public diplomacy role concerning the solution of the Transnistrian conflict; the examination of the modernization trends of the Moldovan public diplomacy.

The scientific novelty and originality consists of the Moldovan public diplomacy approach through the lens of the challenges and trends, in the context of the European integration and according to the national interests of the country.

The important scientific problem solved in the Political Science field, consists of the elaboration of the conceptual – theoretical analysis of the public diplomacy, which led to the establishment of the priorities regarding the ways and means of upgrading the Moldovan public diplomacy that contribute to achieving the foreign policy and the national security goals in the context of the European integration.

The theoretical significance of the research consists in the approach of the Moldova's public diplomacy, in the results and conclusions achieved after conceptualization of the phenomenon. The interdisciplinary approach of the methodological field and multidisciplinary approach in analytical and epistemological field helped to expand scientific discourse aiming public diplomacy. The work can serve like analysis model of the Moldova's public diplomacy in the context of the European integration.

The applied value of the thesis. The theoretical – methodological approach and the obtained results can be used by the public authorities and economic entities in the process of optimization of the public diplomacy activities and the development of strategies and policies in which would allow achieving the goals of foreign and national security policy. The research results may serve as a teaching support for university courses as: "Public Diplomacy", "Foreign Policy of the Republic of Moldova", "Transnistrian conflict", etc.

The implementation of the scientific results. The dissertation was written and discussed at the Department of International Relations within the Faculty of International Relations, Political and Administrative Sciences of the Moldova State University (FRISPA). The basic concepts developed during the investigation have been exposed within 6 international conferences and 3 national conferences.

PANȚA RODICA

**DIPLOMAȚIA PUBLICĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN
CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE**

**562.01 - TEORIA ȘI METODOLOGIA RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE
ȘI A DIPLOMAȚIEI**

Autoreferatul tezei de doctor în științe politice

Aprobat spre tipar: 25.08.2015
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 1,8

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tirajul: 65 ex.
Comanda nr. 04/15

Centrul Editorial "Depol Promo" SRL
str. Independenței 40, MD - 2072, Chișinău